

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 570/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen saamen kielen opetuksen kehittämisestä saamelaisalueen ulkopuolella

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Katri Kulmunin /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 570/2016 vp:

Miten valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymä toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi on tähän mennessä toteutunut ja

mitä hallitus aikoo tehdä edistääkseen saamen kielen etäopetuksen järjestämistä saamelaisalueen ulkopuolella asuville saamelaislapsille ja -nuorille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto päätti yleisistunnossaan 3.7.2014 toimenpideohjelmasta saamen kielen elvyttämiseksi periaatepäätöksensä. Saamen kielen elvytysohjelma koskee kaikkia kolmea Suomessa puhuttua saamen kieltä: pohjois-, inarin- ja koltansaamea. Periaatepäätös sisältää yleisosuuksien lisäksi 21 nimenomaista toimenpidettä saamen kielen elvyttämiseksi.

Periaatepäätöksessä hallitus katsoi kaikkien edellä mainittujen kielten aseman olevan uhanalainen. Periaatepäätökseen sisältyvillä toimenpiteillä hallitus pyrkii osaltaan suojelemaan Suomen alkuperäiskansan kieltä ja kulttuuria sekä edistämään niiden asemaa siten kuin Suomen kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten vähemmistöjen suojelua koskevat velvoitteet edellyttävät.

Käsitellessään edellisten hallitusten valtioneuvostotasosten strategioiden voimassaolon jatkamista, valtioneuvosto päätti 30.12.2015 pitää voimassa saamen kielen elvytysohjelman. Ohjelman toimenpiteiden pääosa on opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sen alaisen hallinnon, kuten Opetushallituksen vastuulla. Toimenpiteiden toteutuksen ja kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta toinen keskeinen ministeriö on oikeusministeriö.

Osaa elvytysohjelmaan sisältyvistä toimenpiteistä on pystytty toteuttamaan hyvin. Esimerkiksi tavoitteet kielipesätoiminnan rahoituksen turvaamiseksi on tarpeeseen nähden saavutettu ja saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen tarkoitetut määrärahat ovat kasvaneet. Saamelaisen kotiseutualueen lisäksi saamen kielipesiä on perustettu jo Helsinkiin, Rovaniemelle ja Ouluun.

Opetushallitus on vahvistanut uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka tulee paikallistasolla ottaa käyttöön elokuussa 2017. Perusteissa käsitellään myös saamenkielisen varhais-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 570/2016 vp

kasvatuksen toteuttamista. Opetushallitus arvioi, mitä tukimateriaalia ja kehittämistoimia perusteiden implementointiin tarvitaan ja käännetäänkö perusteet esimerkiksi saamen kielelle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ELY rahoittavana viranomaisena on tukenut osana ESR toimin-
talinjaa ”Avoimet oppimisympäristöt ja aktiivinen kansalaisuus” Saamelaisalueen koulutuskes-
kuksen Sápmi miehtá –projektia. Hankkeen budjetti vuosille 2011–2014 on ollut yhteensä 533
365 euroa. Projektissa on luotu toimintamalli siitä, miten saamen kielen ja kulttuurin etäopetusta
toteutetaan valtakunnallisesti ja miten museoiden ja kirjastojen saamelaisaineistot saadaan pal-
velemaan oppimista. Projektissa on pilotoitu ja kehitetty etäkoulutusta yhteistyössä eri koulu-
tuksen järjestäjien, yliopistojen ja kulttuurilaitosten kanssa. Lisäksi hankkeessa on koulutettu
henkilöstöä etäopetusta tukeviin työvälineisiin, erilaisiin oppimisympäristöihin ja niiden peda-
gogiikkaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut sekä Kolttakulttuurisäätiön hanketta perustaa koltta-
kulttuurikeskus Inarin Sevettijärvelle että City Sámit ry:n selvitystä saamelaiskulttuurikeskuk-
sen perustamiseksi Helsinkiin.

Saamelaisalueen ulkopuolella annettavan saamenkielen opetuksen valtionavustuksesta sääde-
tään opetusministeriön asetuksella vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppi-
laiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtion-
avustuksen perusteista (1777/2009).

Perusopetusta täydentävä saamen kielen opetus on perusopetuslain mukaista opetusta, joten pe-
rusopetuslain määräyksiä on tässä opetuksessa noudatettava. Perusopetuslain 4 §:n mukaan kun-
ta voi järjestää laissa tarkoitetut palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia ne
toiselta perusopetuksen järjestäjältä. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään
lain mukaisesti. Mikäli opetuspalveluita siis hankitaan, on palvelujen tuottajalla oltava oikeus
järjestää perusopetusta.

Lainsäädäntö ei estä etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta oppivelvollisten perusopetuksessa. Op-
pimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta kuitenkin huoleh-
ditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Perusopetuksen ope-
tussuunnitelman perusteiden mukaan opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnis-
ta vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee
turvata. Oikeudellinen vastuu on opetuksen järjestäjällä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa yhteistyössä Saamelaiskäräjien edustajien kanssa etäyhte-
yksiä hyödyntävän opetuksen järjestämiseen liittyvien haasteiden ja kehittämismahdollisuuksien
selvittämistä.

Helsingissä 8.12.2016

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen